

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону України про заборону реабілітації та героїзації осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції (реєстр. № 2960 від 8 травня 2013)

Комітет з питань правової політики на засіданні 18 грудня 2013 року (протокол № 19) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону України про заборону реабілітації та героїзації осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції (далі – Законопроект) (реєстр. № 2960 від 8 травня 2013 року), поданий народним депутатом України Колесніченком В.В.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект спрямований на встановлення законодавчої заборони реабілітації та героїзації осіб і організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції, недопущення відродження ідеології нацизму та фашизму в Україні, протидії організаціям, посадовим та іншим особам, що поширюють ідеї ксенофобії, расизму, нетерпимості тощо. Для досягнення мети автором пропонується регламентувати процедуру, обов'язки державних органів та їх посадових осіб щодо протидії героїзації та реабілітації осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції. Також Законопроектом передбачається доповнити Кримінальний кодекс України новою статтею, згідно з якою встановлюється кримінальна відповідальність за реабілітацію та героїзацію осіб і організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції, а також за публічні заклики до такої реабілітації чи героїзації, виготовлення матеріалів із відповідними закликами. Крім того, автор пропонує визнати таким, що втратив чинність пункт 16 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», згідно з яким вояки Української повстанчої армії, які брали участь у бойових діях проти німецько-фашистських загарбників на тимчасово окупованій території України в 1941-1944 роках, які не вчинили злочинів проти миру і людства та реабілітовані відповідно до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні», визнаються учасниками бойових дій.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Відповідно до Законопроекту реабілітація осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції – будь-які дії чи бездіяльність спрямовані на відновлення у правах або репутації осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції і/або співпрацювали з нацистським режимом Німеччини та її сателітами в період з 1933 по 1945 роки. Героїзація вказаних осіб й організацій – будь-які дії чи бездіяльність спрямовані на пропаганду в засобах масової інформації або шляхом проведення зборів, мітингів, демонстрацій, походів, пікетувань, публічних закликів чи шляхом публічного використання символів, атрибутів, друкованих, образотворчих, аудіо-, фото-, кіно- та відеоматеріалів, що умисно прославляють осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції і/або співпрацювали з нацистським режимом Німеччини та її сателітів в період з 1933 по 1945 роки. За ці дії пропонується встановити кримінальну відповідальність.

На думку Комітету, при встановленні кримінальної відповідальності за вказані правопорушення слід чітко описувати ознаки заборонених законом діянь (дій чи бездіяльності), оскільки зміст наведених термінів дає можливість вважати злочинними практично будь-які вчинки, а саме: проведення мітингів, походів, демонстрацій, висловлювання, наукові публікації і таке інше щодо вказаної проблематики. Тому реалізація запропонованих Законом положень може призвести до порушення норм Основного Закону України (стаття 39, частина перша статті 54), відповідно до яких кожному гарантується право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Такої ж правової позиції дотримується Міністерство юстиції України.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 19 квітня 2001 року №4-рп/2001 зазначив, що це право є однією з конституційних гарантій права громадянина на свободу свого світогляду і віросповідання, думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо (абз. 4 пункту 2 мотивувальної частини).

Щодо пропозиції про визнання таким, що втратив чинність положення Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» стосовно невизнання учасниками бойових дій вояків Української повстанчої армії Комітет зазначає таке.

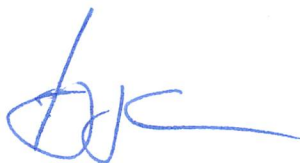
Згідно з Указом Президента України №75/2010 від 28.01.2010р. особи, які брали участь у політичній, партизанській, підпільній, збройній боротьбі за незалежність України, в тому числі у складі формувань, зокрема, Української повстанської армії, що ставили за мету здобуття Україною державної незалежності, визнаються учасниками боротьби за незалежність України у ХХ столітті. Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх

соціального захисту» (стаття частина друга статті 2, стаття 12) встановлено пільги для таких осіб та зазначено, що нормативні акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які обмежують права і пільги ветеранів війни, передбачені цим Законом, є недійсними.

До того ж, відповідно до правової позиції Конституційного Суду України (Рішення № 20-рп/2004 від 1 грудня 2004 року), оскільки для значної кількості громадян України пільги, компенсації і гарантії, право на які передбачено чинним законодавством, є додатком до основних джерел існування, необхідною складовою конституційного права на забезпечення достатнього життєвого рівня (стаття 48 Конституції України), який принаймні не може бути нижчим від прожиткового мінімуму, встановленого законом (частина третя статті 46 Конституції України), то звуження змісту та обсягу цього права шляхом прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів за статтею 22 Основного Закону України не допускається (абз.7 мотивувальної частини).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону України про заборону реабілітації та героїзації осіб й організацій, що боролися проти антигітлерівської коаліції (реєстр. № 2960 від 8 квітня 2013 року), поданий народним депутатом України Колесніченком В.В., суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

В.В. Писаренко